

FEDERAL ALMANYA ANAYASA MAHKEMESİ KANUNU

Çeviren: Asls. Dr. Servet ARMAĞAN

Ö N S Ö Z

1961 Anayasası ile hukukî hayatımıza Anayasa Mahkemesi müessesesi girmiştir. Bu müessesenin kurulup çalışmaya başlaması ile Türk Hukuk Doktrinde Anayasa Mahkemesi üzerinde kesif bir faaliyet göze çarpar. Bu faaliyetler bir taraftan kurulan bu yeni müessesenin intikabını sağlamak (izah edici), diğer taraftan da aldığı istikametler hakkında fikirlerin belirtilmesi (tashih edici) gayesi ile yapılmıştır. Takdim ettiğimiz bu tercüme her iki gayeyi içine alır bir mahiyet taşımaktadır.

Esasen böyle bir tercüme-yi Anayasa Mahkemesinin memleketimizde faaliyete başlaması ile birlikte takdim etmek istiyorduk. Bazı engeller sebebiyle arzu ettiğimizden daha fazla geç kalmakla beraber, fazla bir zaman geçmiş olmadığını da söyleyebiliriz.

Diğer taraftan Federal Almanya Anayasa Mahkemesi Kanununun bizden evvel yapıp neşredilen bir tercümesinin (1) maalesef, birçok yanlışlık, eksiklik ve müphemiyetler ile malûl olması, bizi bu kanunun ikinci bir tercümesini yapmaya zorlamıştır. Biz bu tercüme-yi yaparken herhangi bir yanlışlığa sebebiyet vermemek için, şüpheye düştüğümüz yerlerde bu Kanununun açıklamalarına başvurduk.

Maddelerin kenar başlığı metnin esasında mevcut olmadığından biz de koymadık. Adı geçen tercümede, kenar başlıklarının bulunma-

1) Bkz. Adalet Dergisi, yıl: 53, sayı. 5-6, sh. 583-615.

sı, orijinal metinde mevcut olmadığı için, metnin asliyetini bozduğu gibi, alman müelliflerinin arasında bile tesbit edilen kenar başlıklarda bir birlik olmaması sebebiyle, yanlıcıdır da. Ancak kenar başlıkların bir maddenin anlaşılmasını kolaylaştırmaktaki müsbet fonksiyonu olduğundan, biz, metnin sonuna ek olarak bir kenar başlıkları listesi ilâve ettik. Bu listede yer alan başlıklar Federal Almanya Anayasa Mahkemesi Kanununun en büyük şârihlerinden Dr. Hans LECHNER'in bu mevzudaki kitabından (2) alınmıştır. Bu listede kenar başlıklar maddelerin karşısında gösterilmiştir. Bölümler karşısındaki başlıklar metindeki bütün başlıklarının altına gelecektir. Kanun metninin esasında bölümlerin ismi resmî olduğundan takdir ettiğimiz tercümeyle aldık. Bu listedekiler ise, adı geçen müellif tarafından konulmuştur. Müellif ayrıca, sekizinci bölüme kenar başlığı koymamıştır. Onbeşinci bölümün kenar başlığı ise, resmî olduğu için metne alınmıştır ve sadece bundan ibaret olduğundan, listede boş bırakılmıştır.

Ek olarak ayrıca, bu kanunun bugüne kadar geçirdiği değişiklikleri ihtiva eden bir çizelge veriyoruz.

Ümit ederiz, tercümemiz yapılışındaki gayeye ulaşır ve böylece memleketimiz hukukçularına faydalı olur.

12 Mart 1951 tarihli

FEDERAL ANAYASA MAHKEMESİ HAKKINDA KANUN

(BGBl. I S. 243)

I. KISIM : FEDERAL ANAYASA MAHKEMESİNİN TEŞKİLÂT VE SALÂHIYETİ

Madde: 1 (1) Federal Anayasa Mahkemesi, diğer bütün Anayasa organları karşısında, Federasyonun muhtar ve müstakil bir Yüksek Mahkemesidir.

2) Bundesverfassungsgerichtsgesetz, erlautert von Dr. Hans LECHNER, München, 1967, 2. neubearbeitete Auf.

(2) Federal Anayasa Mahkemesinin merkezi kanunla tayin edilir.

Madde : 2 (1) Federal Anayasa Mahkemesi iki Senatodan teşekkül eder.

(2) Her Senatoya sekiz hâkim seçilir.

Madde : 3 (1) Hâkimlerin kırk yaşını doldurmuş olmaları, Federal Meclise seçilebilir olmaları ve Federal Anayasa Mahkemesi üyesi olmak için yazı ile bildirmiş olmaları gerekir.

(2) Onlar Alman Hakimler Kanununa göre, hâkimlik ehliyetini haiz olmalıdırlar.

(3) Onlar ne Federal Meclis, Federal Şûra, Federal Hükûmete ve ne de bir eyâletin ilgili organlarına mensup olabilirler. Tayinleri ile birlikte bu kabil organlardan ayrılırlar.

(4) Hâkimlik mesleği bir Alman Yüksek Okulundaki Hukuk Hocalığı şeklindeki bir diğer meslekî faaliyetle bağdaşmaz. Federal Anayasa Mahkemesinin hâkimlik faaliyeti yüksek okul hocalığı faaliyetine tekaddüm eder.

Madde : 4 (1) Her Senatonun üç hâkimi Yüksek Federal Mahkemelerdeki hâkimlerden, onların bu mahkemelerdeki memuriyetleri müddetince seçilir. Ancak bir Yüksek Federal Mahkemede en az üç yıl çalışmış olan hâkimler seçilebilir.

(2) Diğer hâkimler sekiz yıl müddetle seçilirler; bununla birlikte ilk seçimde onların yarısı dört yıllık müddet için seçilir. Tekrar seçilmek mümkündür.

(3) Hâkimler, resmî faaliyetlerini halefleri tayin edilinceye kadar devam ettirirler.

Madde : 5 (1) Her Senatonun hâkimleri, yarısı Federal Meclis, yarısı da Federal Şûra tarafından seçilirler. Müddetli dâvet edilenlerden üçü bir seçim organı, ikisi de diğer seçim organı tarafından; bir Yüksek Mahkemede memuriyetleri devamınca dâvet edilenlerinden

biri bir seçim organı, ikisi de diğer seçim organı tarafından Senatoya seçilirler.

(2) Müddetli olarak dâvet edilen hâkimler, kendilerinden önceki hâkimin memuriyet müddetinin bitiminden en erken üç ay evvel veya şâyet Federal Meclis bu sırada toplantı halinde değilse, Federal Meclisin ilk toplantısından sonra bir ay içinde seçilirler.

(3) Bir hâkim müddetinden önce ayrılırsa halefi onun geri kalan memuriyet müddeti için, ayrılan hâkimi seçen aynı Federal Organ tarafından bir ay içinde seçilir.

Madde : 6 (1) Federal Meclis tarafından dâvet edilen hâkimler iki dereceli seçimle (indirekte Wahl) seçilirler.

(2) Federal Meclis, üyelerinden onikisini nisbî temsil kaidelerine göre seçmen olarak seçer. Her meclis grubu bir teklif sunabilir. Her teklif için verilen reylerin yekûnundan en yüksek sayı usulüne göre (d'Hont), her teklife seçilen üyelerin sayısı hesap edilir. Üyeler isimlerinin tekliflerdeki yer alış sırasına göre seçilmiş olurlar. Bir üye ayrılırsa, seçilmeyenler sırasından ilki ile onun yeri doldurulur.

(3) Seçmenlerin en yaşlısı, seçmenleri, bir haftalık bir dâvet müddetine riayet ederek gecikmeksizin, seçimin icrası için dâvet ve bütün hâkimlerin seçilmesine kadar devam eden oturumu idare eder.

(4) Seçmenler Komisyonunun üyeleri, seçmen Komisyonundaki faaliyetleri yoluyla edindikleri, adayların şahsiyetleriyle alâkalı durumlar ile bu gaye için seçmen Komisyonunda cereyan eden müzakereler ve oylama hakkında susmakla mükelleftirler.

(5) En az sekiz reyi kendisinde toplayan hâkimliğe seçilmiş olur.

Madde : 7 Federal Meclis tarafından dâvet edilen hâkimler Federal Şûranın reylerinin üçte ikisi ile seçilirler.

Madde 7a : (1) Memuriyet müddetinin bitiminden veya bir hâkimin vaktinden evvel ayrılmasından iki ay sonra altıncı madde

hükmü icabı bir halef seçilmezse, bu halde seçmenlerin en yaşlısı gecikmeksizin Federal Anayasa Mahkemesinden seçim için teklifler yapmasını talep eder.

(2) Federal Anayasa Mahkemesinin Genel Kurulu basit çoğunlukla kimin hâkim seçilmek için teklif edildiğini kararlaştırır. Yalnız bir hâkim seçilecekse, Federal Anayasa Mahkemesi üç şahıs teklif eder; aynı zamanda birkaç hâkim seçilecekse, Federal Anayasa Mahkemesi iki misli sayıda hâkim seçilebilecek şahıs teklif eder. 16 nci maddenin 2 nci fıkrası, uygun olduğu derecede tatbik edilir.

(3) Hakim, Federal Şûra tarafından seçilecekse, 1 ve 2 nci fıkralar seçmenlerin en yaşlısı yerine Federal Şûranın Başkanı veya onun vekili geçecek şekilde tatbik edilir.

(4) Seçim organınının Federal Anayasa Mahkemesince teklif edilenlerden birini seçmemek hakkı saklıdır.

Madde 8 : (1) Adalet Bakanı 3 üncü maddenin 1 ve 2 nci fıkralardaki şartları haiz bütün federal hâkimlerin bir listesini çıkarır.

(2) Adalet Bakanı, Federal Meclisin bir meclis grubu, Federal Hükûmet veya bir Eyalet Hükûmeti tarafından Federal Anayasa Mahkemesi hâkimlik memuriyeti için teklif edilen ve 3 üncü maddenin 1 ve 2 nci fıkralarındaki şartları haiz diğer bütün şahısları ihtiva eden bir diğer liste tanzim eder.

(3) Listeler zamanla tamamlanabilir ve en geç Federal Meclis ve Federal Şûra Başkanının seçiminden bir hafta evvel sevk edilir.

Madde 9 : (1) Federal Meclis ve Federal Şûra münavebe ile Federal Anayasa Mahkemesi Başkanını ve Başkan Vekilini seçerler. Başkan Vekili Başkanın mensup olmadığı Senatodan seçilir.

(2) İlk seçimde Federal Meclis, Başkanı, Federal Şûra da onun vekilini seçer.

(3) 6 ve 7 nci madde hükümleri uygun olduğu derecede tatbik edilirler.

Madde 10 : Federal Başkan seçilenleri tayin eder.

Madde 11 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi hâkimleri memuriyetlerine intisablarında Federal Başkan önünde aşağıdaki yemini yaparlar :

«Âdil bir hâkim olarak her zaman Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasasını sâdikane koruyacağıma, hâkimlik vecibelerini herkes karşısında vicdanlı bir şekilde ifa edeceğime yemin ederim. Allah bana yarsım etsin.»

(2) Bir hâkim, mensuplarına bir diğer sadakat formülünü kullanmayı emreden bir dinî cemaate mensup ise, bu formülü kullanabilir.

(3) Yemin dinî sadakat kısmı olmadan da yerine getirilebilir.

Madde 12 : Federal Anayasa Mahkemesinin hâkimleri memuriyetden azillerini her zaman talep edebilirler. Federal Başkan azli yerine getirir.

Madde 13 : Federal Anayasa Mahkemesi Anayasaca belirtilen hallerde, yani

1. Temel Hakların kaybı hakkında (Anayasa, madde 18),
2. Partilerin Anayasaya aykırılığı hakkında (Anayasa, madde 21, fıkra 2),
3. Federal Meclisin bir seçimin muteberiyeti veya Federal Meclisdeki bir Milletvekilinin üyeliğinin kazanılması ve kaybına taallük eden kararlarına karşı şikâyetler hakkında (Anayasa, madde 41, fıkra 2),
4. Federal Meclisin veya Federal Şûranın Federal Başkana karşı dâvaları hakkında (Anayasa, madde 61),
5. Bir Yüksek Federal Organın veya Anayasa yahut bir yüksek Federal Organın İktüzüğü ile özel haklarla techiz kılınan diğer

alâkahların hak ve vecibelerinin şümülü üzerindeki ihtilâflar sebebiyle Anayasanın tefsiri hakkında (Anayasa, madde 93, fıkra 1, no. 1),

6. Federal Hükûmetin, bir Eyalet Hükûmetinin veya Federal Meclis üyelerinin üçte birinin teklifi üzerine, Federal Hukuk veya Eyalet Hukukunun Anayasa ile şeklî ve maddî uygunluğu, ya da Eyalet Hukukunun diğer Federal Hukuka uygunluğu hakkındaki görüş ayrılıklarında ve şüphelerde (Anayasa, madde 93, fıkra 2, no. 2),

7. Federasyonun ve eyaletlerin hak ve vecibeleri hakkında, hususen Federal Hukukun eyaletler eliyle tatbiki ve federal kontrolün icrasındaki görüş ayrılıklarında (Anayasa, madde 93, fıkra 1, no. 3 ve madde 84, fıkra 4, cümle 2),

8. Diğer bir hukukî yol mevcut olmadığı takdirde Federasyon ile eyaletler, muhtelif eyaletler arasında veya bir Eyalet içindeki diğer âmme hukuku ihtilâflarında (Anayasa, madde 93, fıkra 1, no. 4),

9. Federal ve Eyalet hâkimlerine karşı Hâkim Dâvaları hakkında (Anayasa, madde 98, fıkra 2 ve 5),

10. Şâyet Eyalet kanunu ile, karar verilmesi Federal Anayasa Mahkemesine havale edilmişse, bir Eyalet içindeki Anayasa ihtilâflarında (Anayasa, madde 99),

11. Bir mahkemenin talebi üzerine, bir federal kanun veya bir eyalet kanunu ile Anayasanın, ya da bir Eyalet Kanunu veya diğer bir Eyalet Hukukunun bir federal kanun ile uygunluğu hakkında (Anayasa, madde 100, fıkra 1),

12. Bir mahkemenin talebi üzerine bir Devletler Hukuku kaidesinin Federal Hukukun tamamlayıcı bir parçası (Bestandteil) olduğu ve onun fertler için doğrudan doğruya hak ve vecibeler doğurduğu hakkındaki şüphelerde (Anayasa, madde 100, fıkra 2),

13. Eğer bir Eyalet Anayasa Mahkemesi, Federal Anayasa Mahkemesinin veya bir diğer Eyalet Anayasa Mahkemesinin kararından ayrılmak isterse, bu Anayasa Mahkemesinin teklifi üzerine (Anayasa, madde 100, fıkra 3),

14. Bir hukukun Federal Hukuk olarak halâ yürürlükte olduğu hakkındaki görüş ayrılıklarında (Anayasa, madde 126),

15. Kendisine Federal Kanunla havale edilen diğer hallerde (Anayasa, madde 93, fıkra 2).

Madde 14 : (1) Federal Anayasa Mahkemesinin birinci Senatosu, daha çok bir hükmün temel haklar veya Anayasanın 33, 101, 103 ve 104 üncü maddelerindeki haklarla bağdaşmazlığı iddia edildiği norm kontrolü dâvaları (madde 13, no. 6 ve 11) ile, 91 inci maddeye göre Anayasa Şikâyeti ile Seçim Hukuku sahasından doğan Anayasa Şikâyetleri müstesna olmak üzere, Anayasa Şikâyetleri için salâhiyetlidir.

(2) Federal Anayasa Mahkemesinin ikinci Senatosu 13 üncü maddenin 1 den 5 e, 7 den 9 a kadarki ve 12 ve 14 numaralı bendlerindeki hallerde, ayrıca birinci Senatoya havale edilmemiş norm kontrolü dâvalarında ve Anayasa Şikâyetleri için salâhiyetlidir.

(3) 13 üncü maddenin 10 ve 13 numaralı bendlerindeki hallerde Senatoların salâhiyeti 1 ve 2 nci fıkranın kaidelerine göre tayin edilir.

(4) Federal Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, şâyet bir Senatonun yalnız geçici olmayarak fazlaca yük altında kalması neticesi zarurî ise, gelecek çalışma yılının başından başlamak üzere 1 ve 3 üncü fıkra hükümlerinden ayrılarak salâhiyeti cüzenleyebilir. Bu düzenleme henüz sözlü duruşma veya karar müzakeresi yapılmamış olan görülmekteki dâvalar için de câridir. Karar Federal Resmî Gazetede ilân edilir (2a).

(5) Bir dâva için hangi Senatonun salâhiyetli olduğunda şüphe edilirse, bu hususta Başkan, Başkan Vekili ve her Senatodan ikişer kişi olmak üzere çalışma yılı müddetince dâvet edilen dört hâkimden

2a) Bkz. Federal Anayasa Mahkemesinin 13.10.1959 tarihli kararı (BGBl. I s. 673) (Çeviren).

teşekkül eden bir komisyon karar verir. Rey eşitliğinde başkanın rey verdiği taraf tercih edilir.

Madde 15 : (1) Federal Anayasa Mahkemesinin Başkanı ve Başkan Vekili senatolarında oturumu idare ederler. Onlar Senatunun mevcut üyesinin en yaşlısı tarafından temsil edilirler.

(2) Her Senato en az altı hâkim hazır olduğu takdirde karar çoğunluğunu haizdir. 13 üncü maddenin 1, 2, 4 ve 9 numaralı bendlerine göre olan dâvalarda, dâvalıya zarar veren bir karar için, herhalde Senato üyelerinin üçte ikisinin çoğunluğuna ihtiyaç vardır. Diğer hallerde, kanun bir diğer şekil tayin etmemişse, Senatunun kara katılan üyelerinin çoğunluğu karar verir. Reylerin eşitliği halinde Anayasaya veya diğer bir Federal Hukuka aykırılık tesbit edilemez.

Madde 16 : (1) Bir Senato hukukî bir meselede diğer Senatunun kararındaki hukukî telâkkiden ayrılmak isterse, Federal Anayasa Mahkemesi bu hususta karar verir.

(2) Her Senato hâkimlerinin üçte ikisi hazır ise, karar çoğunluğu vardır.

II. KISIM : UMUMİ USUL HÜKÜMLERİ

Madde 17 : Bu kanunda diğer bir şekil tayin edilmediği takdirde, âlenilik, oturum polisi, mahkemenin lisanı, müzakere ve oylama ile ilgili hususlar Mahkeme Teşkilâtı Kanununun 14 den 16 ya kadar olan başlıkların (3) hükümleri tatbik edilir.

Madde 18 : (1) Şâyet Federal Anayasa Mahkemesinin bir hâkimi

1. Mevzu ile alâkalı veya alâkalılardan biri ile evli veya vaktiy-le evli imiş ise, usul ve fûru şeklinde kan veya sıhrî hısım veya üçüncü dereceye kadar kan veya ikinci dereceye kadar sıhrî hısım ise,

3) Bu başlıkların isimleri şunlardır: 14 — Aleniyet ve oturum polisi, 15 — Mahkemenin lisanı, 16 — Müzakere ve oylama (Çeviren).

veya

2. Aynı hadisede daha önce memuriyet veya meslek icabı çalışmış ise, hâkimlik görevini ifadan istinkâf eder.

(2) Aile durumu, mesleği, soyu, bir siyasî partiye mensubiyeti sebebiyle veya buna benzer genel bir nokta-i nazardan dâvadan ayrılmasında menfaati olan, katılmaz.

(3) Yasama faaliyetine katılmak 1. fıkranın 2 numaralı bendi mânasında faaliyet sayılmaz.

Madde 19 : (1) Federal Anayasa Mahkemesinin bir hâkimi taraf tutma endişesi sebebiyle reddedilirse, reddedilenin istinkâfı hakkında Mahkeme karar verir; reylerin eşitliği halinde Başkanın rey verdiği taraf tercih edilir.

(2) Red gerekçeli olmalıdır. Reddedilen açıklamada bulunabilir. Red en geç sözlü duruşmanın başlangıcında açıklanmazsa, nazara alınmaz.

(3) Reddedilmeyen bir hâkim kendisini tarafgir olarak açıklarsa, 1. fıkra tatbik edilir.

Madde 20 : Tarafların (Beteiligten) dosya tetkikine hakları vardır.

Madde 21 : Dâva bir grup halindeki şahıs tarafından veya bir şahıs grubuna karşı açılmışsa, Federal Anayasa Mahkemesi, bunların haklarını, bilhassa müddeti içinde hazır bulunmak hakkını bir veya birkaç vekil tarafından himaye ettirmelerini emredebilir.

Madde 22 : (1) Taraflar dâvanın her safhasında bir alman mahkemesinde izinli bir Avukat veya bir alman yüksek okulundaki bir hukuk hocası tarafından kendilerini temsil ettirebilirler; Federal Anayasa Mahkemesi önündeki sözlü duruşmada bu şekilde kendilerini temsil ettirmek mecburiyetindedirler. Teşkilât ve İktüzüklerinde özel haklarla mücehhez kılınmış yasama kurumları ve onların kısımları kendilerini üyeleri kanalı ile de temsil ettirebilirler. Fede-

rasyon, eyaletler ve onların Anayasa Organları, bundan başka kendilerini, hâkimlik ehliyetini haiz oldukları veya mevcut (derpiş edilen) Devlet imtihanı gereğince yüksek idarî hizmet ehliyetini kazanmış oldukları takdirde, memurları kanalı ile temsil ettirebilirler, Federal Anayasa Mahkemesi bir diğer şahsı da bir tarafın yardımcısı olarak kabul edebilir.

(2) Vekâletname yazılı olarak verilir. Vekâletname açıkça dâvaya müteallik olmalıdır.

(3) Bir vekil tayin edilmişse mahkemenin bütün tebliğleri ona yapılır.

Madde 23 : (1) Dâva dilekçeleri, Federal Anayasa Mahkemesine yazılı olarak verilir. Bunlar gerekçeli olmalıdır; gerekli isbat vasıtaları zikredilmelidir.

(2) Reis dilekçeyi muayyen bir müddet zarfında müdafaalarını bildirmek için vakit geçirmeksizin dilekçeyi dâvalıya ve diğer alâkalılara verir.

(3) Başkan her alâkalıya muayyen bir müddet zarfında mahkemeye ve diğer taraflara layihalarının gerekli sayıdaki nüshalarını takdim etme vazifesini verebilir.

Madde 24 : Şekle aykırı, muteber olmayan (unzuleassig), gecikmiş veya açıkça mesnetten mahrum dilekçeler ve açıkça haksız olanların dilekçeleri mahkemenin itifakla alacağı kararla reddedilebilir. Şâyet dilekçinin daha önce, dilekçesinin kabulü ve gerekçesine ait endişelere dikkati çekilmişse, kararın gerekçeye ihtiyacı yoktur.

Madde 25 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi, bir diğer şekil tayin edilmemişse, sözlü muhakeme üzerine karar verir. Meğer ki, bütün taraflar açıkça bundan feragat ederler.

(2) Sözlü muhakeme üzerine hüküm (Urteil), sözsüz muhakeme üzerine ise karar (Beschluss) verilir.

(3) Kısmî ve ara kararlar mümkündür.

(4) Federal Anayasa Mahkemesinin kararları «Halk adına» verilir.

Madde 26 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi hakikatin araştırılması için gerekli isbat vasıtasını talep eder. Mahkeme, sözlü muhakeme dışındaki bir mahkeme üyesini bununla vazifelendirebilir veya muayyen vakıa ve şahıslarla sınırlı olmak üzere bir diğer mahkemeden bunu isteyebilir.

(2) Mahkeme, reylerinin üçte iki çoğunluğu ile alacağı bir karara dayanarak, kullanılması Devlet emniyeti ile bağdaşmayan bazı vesikaların celbinden vazgeçebilir.

Madde 27 : Bütün Mahkeme ve idarî merciler Federal Anayasa Mahkemesine hukukî ve idarî yardımda bulunurlar. Onlar ona dosyaları ve en yüksek hizmet mercileri hakkındaki vesikaları sunarlar.

Madde 28 : (1) 13 üncü maddenin 1, 2, 4 ve 9 numaralı bendelerindeki hallerde şahıs veya bilirkişilerin sorgusu için Ceza Usulü Kanunu hükümleri, diğer hallerde de Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun ilgili hükümleri câridir.

(2) Bir şahit veya bilirkişinin ifadesi yalnız bir âmirin izni ile alınabiliyorsa, bu izinden ancak Federasyon veya bir Eyaletin menfaati gerektiriyorsa, kaçınılabilir. Şâyet Federal Anayasa Mahkemesi reylerin üçte iki çoğunluğu ile ifade müsaadesinden kaçınmanın mesnetten mahrum olduğunu ifade ederse, şahit veya bilirkişi susma yoluna gidemez.

Madde 29 : Taraflar (Beteiligten) bütün isbat sürelerinden haberdar edilir ve delillerin dinlenilmesinde hazır bulunabilirler. Şâhitlere ve bilirkişilere soru sorabilirler. Bir soru itiraza uğarsa, buna mahkeme karar verir.

Madde 30 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi, gizli müzakerede, kendisinin, serbest, duruşmaların muhtevassından ve delillerin dinlenilmesi neticesinden ortaya çıkan kanaatına göre karar verir. Ka-

rar yazılı olarak kaleme alınır, gerekçeli olur ve karara katılan hâkimler tarafından imzalanır. Eğer bir sözlü muhakeme vukubulmuşsa, orada bildirilen ve üç ayı geçmeyen bir müddet içinde, esas karar, gerekçelerinin bildirimini ile ilân edilir. Kararın ilân müddeti Federal Anayasa Mahkemesi kararı ile tehir edilebilir; bu halde üç aylık vâde aşılabılır.

(2) Bütün kararlar taraflara verilir.

Madde 31 : (1) Federal Anayasa Mahkemesinin kararları Federasyon ve eyaletlerin Anayasa organları ile bütün mahkeme ve mercileri bağlar.

(2) 13 üncü maddenin 6, 11, 12 ve 14 numaralı bendlerindeki hallerde Federal Anayasa Mahkemesinin kararı kanun kuvvetini haizdir. Bu hüküm, Federal Anayasa Mahkemesi 95 inci maddenin 3 üncü fıkrasına göre bir kanunun iptalini kararlaştırdığı halde de câridir. Hüküm bölümünün kanun kuvvetini haiz olan kısmı Federal Adalet Bakanı tarafından Federal Resmî Gazetede ilân edilir.

Madde 32 : (1) Ağır bir zararın def'i veya hazır bir tehlikeye mâni olmak veya toplum menfaati için bir diğer ehemmiyetli sebepten zarurî ise, Federal Anayasa Mahkemesi ihtilâflı bir halde, durumu geçici kararname ile muvakkaten düzenleyebilir.

(2) Geçici Kararname sözlü duruşma olmaksızın alınabilir. Hususî müsta'cel hallerde Federal Anayasa Mahkemesi dâvaya aslî olarak katılan, iltihaka hakkı olanlara, ya da açıklamada bulunma hakkı olanlara görüşlerini bildirme fırsatı vermekten sarfınazar edebilir.

(3) Geçici Kararname kararla alınır veya reddedilirse, itiraz edilebilir. Bu hüküm Anayasa şikâyeti dâvasında şikâyette bulunan için câri değildir. İtiraz hakkında Federal Anayasa Mahkemesi sözlü duruşmadan sonra karar verir. Bu duruşma itiraz gerekçesinin gelişinden sonra iki hafta zarfında yapılır.

(4) Geçici Kararnameye karşı itiraz geciktirici tesiri haiz değildir. Federal Anayasa Mahkemesi geçici kararnamenin icrasını geriye bırakabilir.

(5) Geçici Kararname üç ay sonra yürürlükten kalkar. Bu, reylerin üçte iki çoğunluğu ile tekrarlanabilir.

Madde 33 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi, bir diğer mahkemenin tesbiti veya kararı kendi kararı için ehemmiyetli olabiliyorsa, bu mahkemede görüşülen dâvanın sonuçlanmasına kadar dâvasını tâlik edebilir.

(2) Federal Anayasa Mahkemesi, hakikatin resen araştırılması gerekli bir dâvada ortaya çıkan ve kesin hüküm kuvvetini kazanmış bir hükmün vak'alara ait tesbitini, kendi kararına temel ittihaz edebilir.

Madde 34 : (1) Federal Anayasa Mahkemesine dâva açmak harçtan muaftır.

(2) Temel hakların kaybı (mad. 13. no. 1), Federal Başkana (mad. 13, no. 4) veya bir hâkime (mad. 13, no. 9) karşı dâva mesnetten mahrum olduğu meydana çıkarsa, dâvalı veya maznunun zarurî masrafları ile müdafaa ücretleri tazmin edilir.

(3) Diğer hallerde Federal Anayasa Mahkemesi tamamen veya kısmen masrafların sağlanmasını kararlaştırabilir.

(4) Bir Anayasa Şikâyeti veya Anayasanın 41 inci maddesinin 2 nci fıkrasına göre olan bir şikâyet kabule şâyan olmadığı veya mesnetten mahrum olduğu için reddedilirse, şâyet şikâyet yapılması bir suistimal arz ediyorsa, Federal Anayasa Mahkemesi şikâyetçiye yirmi Markdan bin Marka kadar bir ücret yükleyebilir.

Madde 35 : Federal Anayasa Mahkemesi, kararında onu kimin tenfiz edeceğini tayin edebilir. Mahkeme bazı hallerde tenfizin nevi ve şeklini de düzenleyebilir.

III. KISIM : HUSUSİ USUL HÜKÜMLERİ**Birinci Bölüm : 13 üncü maddenin 1 no. lu bendindeki hallerde Usul**

Madde 36 : Anayasanın 18 inci maddesinin 2 nci cümlesine göre karar verilmesi için talep, Federal Meclis, Federal Hükümet veya bir eyalet hükümeti tarafından yapılabilir.

Madde 37 : Federal Anayasa Mahkemesi dâvalıya muayyen bir müddet zarfında açıklama yapmak için fırsat verir ve sonra dilekçenin kabule şâyan olmadığı veya kâfi derecede gerekçeli olmadığı için reddedileceği yahut da duruşmanın icra edileceği hususunu kararlaştırır.

Madde 38 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi dilekçenin gelişinden sonra Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre bir el koyma veya arama kararı verebilir.

(2) Federal Anayasa Mahkemesi sözlü duruşmanın hazırlığı için bir ön tahkikat kararı verebilir. Ön tahkikatın icrası esas meselede karar yetkisi olmayan Senatonun bir hâkimine verilebilir.

Madde 39 : (1) Dilekçenin gerekçeli olduğu anlaşılırsa, Federal Anayasa Mahkemesi dâvalının hangi temel haklarını kaybettiğini tesbit eder. Mahkeme, kaybı, en az bir yıl olmak üzere muayyen bir zaman için sınırlayabilir. Kaybedilen temel haklardan başkasına zarar vermediği takdirde, Federal Anayasa Mahkemesi dâvalıya muayyen şekil ve müddetle kati olarak belirtilen tahditler de koyabilir. Bu halde idarî mercilerin, dâvalıya müdahale için ayrı bir kanunî temele ihtiyaçları yoktur.

(2) Federal Anayasa Mahkemesi dâvalıya temel hakların kaybı devamınca seçim hakkı, seçilme ehliyeti ve resmî vazifeye ait kisvelerin giyinme hakkından mahrum, hükmî şahısların ise feshini emredebilir.

Madde 40 : Kayıp zamanla hudutlanmamış veya bir yıldan fazla bir müddet tayin edilmişse, Federal Anayasa Mahkemesi, ka-

yıp kararından iki yıl geçtiği zaman, ilk dâvacı veya dâvalının tek-
lifi üzerine, kaybı tamamen veya kısmen kaldırabilir veya kaybın
müddetini kısaltabilir. Federal Anayasa Mahkemesinin kararından
bir yıl geçmişse, teklif tekrarlanabilir.

Madde 41 : Federal Anayasa Mahkemesi bir teklif hakkında
esasından karar vermişse, teklif, aynı dâvalıya karşı ancak yeni ve-
sikalara dayanılıyorsa tekrarlanabilir.

Madde 42 : (4)

İkinci Bölüm : 13 üncü maddenin 2 no.lu bendindeki hallerde Usul

Madde 43 : (1) Bir partinin Anayasaya aykırı olduğu (Anaya-
sa madde 21, fıkra 2) hakkında karar verilmesi için teklif, Federal
Meclis, Federal Şûra veya Federal Hükûmet tarafından yapılabilir.

(2) Bir Eyalet Hükûmeti, ancak, teşkilâtı kendi ülkesine mün-
hasır olan bir partiye karşı teklifte bulunabilir.

Madde 44 : Partilerin temsili kanunî hükümlere, icabı halinde
kendi tüzüklerine göre tayin edilir. Temsile yetkili olanlar tesbit
edilemez veya mevcut olmaz, ya da teklifin Federal Anayasa Mahke-
mesine gelmesinden sonra değişirse, temsil yetkisini haiz olan kim-
seler olarak, teklife sebep olan faaliyet esnasında Partinin faaliyet-
lerini fiilen idare edenler, kabul edilir.

Madde 45 : Federal Anayasa Mahkemesi temsil yetkisini haiz
olanlara (md. 44) muayyen bir müddet içinde açıklamada bulunma
fırsatı verir ve sonra teklifin kabule şâyan olmadığı veya kâfi de-
recede gerekçeli olmadığından reddedilebileceği, ya da duruşmanın
icra edilebileceği hususunu kararlaştırır.

Madde 46 : (1) Teklifin gerekçeli olduğu anlaşılırsa Federal
Anayasa Mahkemesi siyasî partinin Anayasaya aykırı olduğunu tes-
bit eder.

4) Cemiyetler Kanununun (BGBl. I s. 593 v.d.) 28 inci maddesi ile kaldı-
rılmıştır (Çeviren).

(2) Tesbit bir partinin hukuken veya teşkilât bakımından muhtar bir kısmına münhasır kılınabilir.

(3) Tesbit, partinin veya partinin muhtar kısmının feshi veya bir yedek teşkilâtın kurulması yasağı ile birleştirilebilir. Federal Anayasa Mahkemesi bu halde ayrıca partinin veya partinin muhtar kısmının mamelekini Federasyonun veya eyaletin lehine, toplum istifadesi gayesi için olmak üzere müsaderesine karar verebilir.

Madde 47 : 38 ve 41 md. ler uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Üçüncü Bölüm : 13 üncü maddenin 3 no.lu bendindeki hallerde Usul

Madde 48 : Federal Meclisin, bir seçimin muteberiyeti veya Federal Meclisdeki bir üyeliğin kaybı hakkındaki kararına karşı, üyeliği ihtilâflı olan üye, iddiası Federal Meclis tarafından reddedilen ve kendisine en az yüz seçmenin katıldığı bir seçmen, bir Meclis grubu veya en az üye tam sayısının onda birini kapsayan Federal Meclisin bir azınlığı, Federal Meclisin kararından itibaren bir ay zarfında Federal Anayasa Mahkemesine şikâyette (Beschwerde) bulunabilirler.

Dördüncü Bölüm : 13 üncü maddenin 4 no. lu bendindeki hallerde Usul

Madde 49 : (1) Anayasanın veya bir Federal Kanunun kasdî ihlâlinden dolayı Federal Başkana karşı dâva, Federal Anayasa Mahkemesine bir dilekçenin sunulması ile açılabilir.

(2) Her iki yasama organından (Anayasa Madde 61/fıkra 1) birinin kararına istinaden başkanları dâva dilekçesini tekemmül ettirir ve bir ay zarfında Anayasa Mahkemesine gönderir.

(3) Dâva dilekçesi, dâvanın açılmasına sebep olan fiil ve ihmali, isbat vasıtasını ve ihlâl edildiği iddia edilen Anayasa veya Kanunun hükmünü göstermelidir. Dilekçe dâva açma kararının Federal Mec-

lisin üye tam sayısının veya Federal Şûranın reylerinin üçte iki çoğunluğu ile alındığının tesbitini ihtiva etmelidir.

Madde 50 : Dâva, dâvayı açma yetkisini haiz kurumun dâvaya esas olan hadiseye ittila kesbettiğinden itibaren üç ay zarfında açılabilir.

Madde 51 : Dâvanın başlaması ve icrasına, Federal Başkanın çekilmesi, vazifeden alınması veya Federal Meclisin feshi, ya da seçim döneminin sona ermesi tesir etmez.

Madde 52 : (1) Dâva, dâvayı açan kurumun bir kararı sebebiyle hükmün ilânına kadar geri alınabilir. Karar, Federal Meclis üye tam sayısının veya Federal Şûranın rey çoğunluğunun muvafakatine muhtaçtır.

(2) Dâva, dâvayı açan kurumun Başkanı tarafından Federal Anayasa Mahkemesine kararın bir suretinin gönderilmesi ile geri alınabilir.

(3) Federal Başkan buna bir ay zarfında itiraz ederse, dâvanın geri alınması tesirsizdir.

Madde 53 : Federal Anayasa Mahkemesi dâvanın açılmasından sonra geçici Kararname ile Federal Başkanın vazifesinin icrasına mâni olduğunu kararlaştırabilir.

Madde 54 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi sözlü duruşmaya hazırlık için bir ön tahkikat kararlaştırabilir; şâyet dâvacının vekili veya Federal Başkan talep etmişse, Mahkeme bunu kararlaştırmaya mecburdur.

(2) Ön tahkikatın icrası esas meselede karara yetkili olmayan Senatonun bir hâkimine verilebilir.

Madde 55 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi sözlü duruşma üzerine karar verir.

(2) Duruşma için Federal Başkan dâvet edilir. Bu arada, Federal Başkanın, mazeretsiz olarak bulunmaz veya makbul sebep olmaksızın zamanından önce giderse, onsuz duruşmanın yapılacağına dikkati çekilir.

(3) Duruşmada ilk önce dâvayı açan kurumun vekili dâvayı izah eder.

(4) Daha sonra Federal Başkan dâva hakkında açıklamada bulunmak için söz alır.

(5) Bunun üzerine deliller dinlenir.

(6) Son olarak dâvacının vekili dilekçesi ile, Federal Başkan da müdafası ile dinlenir. Son söz onundur (Federal Başkanındır).

Madde 56 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi hükmünde, Federal Başkanın Anayasayı veya açıkça işaret edilen bir federal kanunu kasden ihlâl edip etmediği ile suçluluk durumunu tesbit eder.

(2) Mahkûmiyet halinde Federal Anayasa Mahkemesi Federal Başkanı vazifesini kaybetmiş olarak ilân edebilir. Hükmün ilânı ile vazifesinin kaybı yürürlüğe girer.

Madde 57 : Hükmün bir sureti gerekçeleri ile birlikte Federal Meclis, Federal Şûra ve Federal Hükûmete gönderilir.

Beşinci Bölüm : 13 üncü maddenin 9 no.lu bendindeki hallerde Usul

Madde 58 : (1) Federal Meclis bir Federal Hâkime karşı Anayasanın 98 inci maddesinin 2 nci fıkrası hükümlerine göre bir dilekçe verirse, 49 uncu madde, 3 üncü fıkra 2 nci cümle, 50 nci madde ve 52 nci maddenin 1 inci fıkra 2 nci cümlesi müstesna, 49 dan 55 inci maddeye kadarki hükümler tatbik edilir.

(2) Federal Hâkime vazifesinde bir ihlâl (Verstoss) isnad edilirse, Federal Meclis, kazâi dâvanın kesin hüküm kuvveti şeklinde

neticelenmesinden, şâyet daha önce aynı aykırılık sebebiyle disiplin dâvası (förmliche Dienststrafverfahren) açılmışsa, bu dâvanın açılmasından önce, karar veremez. Federal Hâkimin ihlâlde suçlu bulunduğu kazaî dâvanın kesin hüküm şeklinde neticelenmesinden altı ay sonra, teklif artık mümkün değildir.

(3) İkinci fıkradaki hallerden sarfınazar, 1 inci fıkraya göre bu teklif, şâyet ihlâlden iki yıl geçmişse, artık mümkün değildir.

(4) Teklif Federal Anayasa Mahkemesi önünde Federal Meclisin bir vekili tarafından temsil edilir.

Madde 59 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi 98 inci maddenin 2 nci fıkrasında derpiş edilen tedbirlerden birine veya bereate karar verilir.

(2) Federal Anayasa Mahkemesi azle karar verirse, vazifenin kaybı, hükmün ilâniyle yürürlüğe girer.

(3) Bir diğer vazifeye nakil veya emekliye sevke karar verirse, icra, Federal Hâkimin azline yetkili olan makama aittir.

(4) Gerekçeleri ile birlikte hükmün bir sureti, Federal Başkan, Federal Meclis ve Federal Hükûmete gönderilir.

Madde 60 : Federal Anayasa Mahkemesi önünde bir dâva görülmekte olduğu müddetçe aynı hadiseden dolayı bir disiplin mahkemesinde görülmekte olan dâva geri bırakılır. Şâyet Federal Anayasa Mahkemesi vazifeden azle veya başka bir vazifeye nakle, ya da emekliye sevke karar verirse, disiplin cezası dâvası durur; diğer hallerde dâvaya devam edilir.

Madde 61 : (1) İade-i Muhakeme, sadece mahkûmun nef'ine ve yalnız kendisinin veya ölümünden sonra eşinin ya da fûruundan birinin teklifi üzerine Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 359 ve 364 üncü maddelerinin şartları dairesinde vukubulur. Teklifte iade-i muhakemenin kanunî sebepleri ile isbat vasıtaları bildirilmelidir. İade-i Muhakeme hakkındaki teklif kanalı ile hükmün tesirine mâni olunamaz.

(2) Teklifin kabulü hakkında Federal Anayasa Mahkemesi sözlü

duruşma yapmadan karar verir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 368, 369 uncu madde 1 inci fıkra ve 370 inci madde 1 den 3 e kadarki fıkra hükümleri uygunluğu derecesinde tatbik edilir.

(3) Yenilenen eski duruşmada ya eski hüküm haklı bulunur, ya daha hafif bir tedbir veya bereate karar verilir.

Madde 62 : Anayasanın 98 inci maddesinin 5 inci fıkrasının 2 nci cümlesine göre mer'î Eyalet Anayasa hukuku ayrı tanzim etmediği takdirde, bir eyaletin kanunu eyalet hâkimi için Anayasanın 98 inci maddesinin 2 nci fıkrasına uygun bir düzenlemede bulunması halinde de, bu bölümün hükümleri câridir.

Altıncı bölüm : 13 üncü maddenin 5 no. lu bendindeki hallerde Usul

Madde 63 : Dâvacı ve dâvalı yalnız : Federal Başkan, Federal Meclis, Federal Şûra, Anayasanın 45 inci maddesine göre olan Komisyon, Federal Hükûmet ve Anayasa veya Federal Meclis ve Federal Şûranın içtüzüklerinde özel haklarla teçhiz edilmiş bu organların kısımları, olabilirler.

Madde 64 : (1) Teklif, ancak, dâvacı, kendisinin veya mensup olduğu organın, dâvalının bir tedbiri veya ihmali ile ona Anayasaca verilen hak ve vecibelerin ihlâl edildiğini veya doğrudan doğruya tehlikeye düşürüldüğünü iddia ederse, kabul edilir.

(2) Teklifte, dâvalının itiraz edilen tedbir veya ihmali ile ihlâl edilen Anayasanın maddesi işaret edilmelidir.

(3) Teklif, itiraz edilen tedbir veya ihmali dâvacı tarafından öğrenildikten sonra altı ay zarfında yapılmalıdır.

(4) Bu kanununun yürürlüğe girişinde müddet geçmiş olduğu takdirde, teklif yürürlüğe girişten üç ay sonra yapılabilir.

Madde 65 : (1) Şâyet karar, yetkilerinin hudutlanması bakımından ehemmiyeti haiz ise, 63 üncü maddede belirtilen teklif yapma

yetkisini haiz olanlar dâvanın her safhasında dâvacı ve dâvalıya iltihak edebilirler.

(2) Federal Anayasa Mahkemesi dâvanın açılmasından sonra Federal Başkan, Federal Meclis, Federal Şûra ve Federal Hükûmete bilgi verir.

Madde 66 : Federal Anayasa Mahkemesi görülmekte olan dâvaları birleştirebilir ve birleşikleri ayırabilir.

Madde 67 : Federal Anayasa Mahkemesi kararında, dâvalının kusurlu bulunan tedbir veya ihmalinin Anayasanın bir hükmünü ihlâl edip etmediği hususunu tesbit eder. Bu hüküm işaret edilmelidir. Federal Anayasa Mahkemesi aynı zamanda, kararın hüküm kısmında 1 inci cümleye göre tesbitin bağlı olduğu Anayasa hükmünün tefsiri için ehemmiyetli olan hukukî meseleyi de karara bağlayabilir.

Yedinci Bölüm : 13 üncü maddenin 7 no. lu bendindeki hallerde Usul

Madde 68 : Dâvacı ve dâvalı yalnız :
Federasyon için Federal Hükûmet,
Eyalet için eyalet hükûmeti
olabilir.

Madde 69 : 64 den 67 ye kadar olan maddeler uygunlukları nisbetinde burada da tatbik edilirler.

Madde 70 : Federal Şûranın Anayasanın 84 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasının 1 inci cümlesine göre olan kararı ancak kararın tekemmülünden (Beschlussfassung) sonra bir ay zarfında iptal edilebilir.

Sekizinci Bölüm : 13 üncü maddenin 8 nolu bendindeki hallerde Usul

Madde 71 : (1) Dâvacı ve dâvalı yalnız :

1. Anayasanın 93 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 4 nolu bendine göre eyaletler arasındaki âmme hukuku ihtilâflarında :

Federal Hükümet ve eyalet hükümetleri;

2. Anayasanın 93 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 4 nolu bendine göre eyaletler arasındaki âmme hukuku ihtilâflarında eyalet hükümetleri;

3. Anayasanın 93 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 4 nolu bendine göre bir Eyalet içindeki âmme hukuku ihtilâflarında :

Eyaletin en yüksek organları ve şâyet ihtilâf mevzuu kendi hak ve yetkilerine doğrudan doğruya temas ediyorsa, Eyalet Anayasasında veya Eyaletin bir yüksek organının içtüzüğünde özel haklarla teçhiz edilen bu organının kısımları olabilirler.

(2) 64 üncü maddenin 3 üncü fıkrası uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Madde 72 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi kararında :

1. Bir tedbirin muteberiyeti veya mutebersizliğine,
2. Dâvalının bir tedbiri terk, geri alma, icra veya bekleme mükellefiyetine,
3. Bir edimde bulunma vecibesine karar verebilir.

(2) 71 inci maddenin 1 inci fıkrasının 3 no. lu bendine göre olan dâvada Federal Anayasa Mahkemesi dâvalının kusurlu bulunan tedbir veya ihmalinin Eyalet Anayasasının bir hükmünü ihlâl ettiği hususunu tesbit eder. 67 nci maddenin 2 ve 3 üncü cümlesi hükümleri uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Dokuzuncu Bölüm : 13 üncü maddenin 10 no. lu bendindeki hallerde Usul

Madde 73 : (1) Eyalet içindeki bir Anayasa ihtilâfında yalnız bir Eyaletin en yüksek organları ve Eyalet Anayasasında veya Eyaletin bir yüksek organının içtüzüğünde özel haklarla teçhiz edilen bu organın kısımları taraf olabilirler.

(2) 64 üncü maddenin 3 üncü fıkrası hükmü, Eyalet Hukuku başka bir şekil tayin etmedikçe, uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Madde 74 : Eyalet Hukuku, Federal Anayasa Mahkemesi kararının hangi muhteva ve tesire sahip olabileceğini tayin etmişse, 72 nci maddesinin 2 fıkrası uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Madde 75 : Usul için bu kanunun II nci Bölümünün genel hükümleri uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Onuncu Bölüm : 13 üncü maddenin 6 no. lu bendindeki hallerde Usul

Madde 76 : Federal Hükûmet, bir Eyalet Hükûmeti veya Anayasanın 93 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 2 no. lu bendine göre Federal Meclisin üyelerinin üçte birinin teklifi, ancak, dâvacı olma ehliyetini haiz olanlardan biri, Federal veya Eyalet Hukukunu,

1. şekli veya maddî bakımından Anayasa veya diğer federal Hukukla bağdaşmazlığı sebebiyle batıl kabul eder, veya

2. bir mahkeme, bir idarî merci veya Federasyon veya eyaletin bir organı bu hukuku Anayasa veya diğer bir federal hukukla bağdaşmadığı için kullanmamasından sonra, muteber kabul ederse muteberdir.

Madde 77 : Federal Anayasa Mahkemesi, Federal Hukukun muteberiyeti hakkındaki fikir ayrılıklarında Federal Meclise, Federal Şûraya, Federal Hükûmete ve eyalet Hükûmetlerine, eyalet hukukunun bir normunun muteberiyeti hakkındaki fikir ayrılıklarında normun ilân edildiği Eyaletin Eyalet Meclisine ve Eyalet Hükûmetine, muayyen bir müddet zarfında açıklamada bulunmak için fırsat vermelidir.

Madde 78 : Federal Anayasa Mahkemesi, Federal Hukukun Anayasa veya Eyalet hukukunun Anayasa veya diğer bir Federal Hukuk ile bağdaşmadığı kanaatine varırsa, kararında iptali tesbit

eder. Aynı kanunun diğer hükümleri aynı sebeplerden Anayasa veya diğer Federal Hukukla bağdaşmıyorlarsa, Federal Anayasa Mahkemesi aynı şekilde onları iptal eder.

Madde 79 : (1) 78 inci maddeye göre iptal edilen bir norma temas eden kesinleşmiş Ceza Hükmüne karşı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre muhakemenin iadesi mümkündür.

(2) Diğer hallerde 95 inci maddenin 2 nci fıkraya hükmü veya özel bir kanunî düzenleme hariç, 78 inci maddeye göre iptal edilen bir norma istinad eden ve artık iptal edilemeyen kararlara dokunulamaz. Böyle bir kararın icrası imkânsızdır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa göre cebrî icra mümkün olduğu takdirde, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 767 nci maddesi uygun olduğu derecede tatbik edilir. Haksız zenginleşme iddiaları dinlenilmez.

Onbirinci Bölüm : 13 üncü maddenin 11 no. lu bendindeki hallerde Usul

Madde 80 : (1) Anayasanın 100 üncü maddesinin 1 inci fıkrası şartları mevcutsa Mahkemeler doğrudan doğruya Federal Anayasa Mahkemesinin kararını talep eder.

(2) Gerekçe, hukuk hükmünün muteberiyetinin Mahkeme kararına ne derece bağlı olduğu ve hangi üst norm ile bağdaşmadığını bildirmelidir. Dosyalar eklenmelidir.

(3) Mahkemenin teklifi, dâva taraflarından birinin hukuk hükmünün butlan iddiasından (Rüge) müstakildir.

Madde 81 : Federal Anayasa Mahkemesi yalnız hukukî mesele hakkında karar verir.

Madde 82 : (1) 77 den 79 uncuya kadarki maddeler uygun olduğu derecede tatbik edilir.

(2) 77 nci maddede belirtilen Anayasa organları dâvanın her safhasında dâvaya katılabilirler.

(3) Federal Anayasa Mahkemesi dâvanın taraflarına da teklifi yapan mahkemenin önünde açıklama için imkân verebilir; Mahkeme onları sözlü duruşmaya dâvet eder ve hazır olan temsilcilerine söz verir.

(4) Federal Anayasa Mahkemesi, yüksek Federal Mahkemeler veya en yüksek Eyalet Mahkemelerinden, ihtilâflı meselede Anayasa'yı şimdiye kadar nasıl ve hangi mülâhazalarla tefsir ettiklerini, muteberiyeti ihtilâflı olan hukuk hükmünü içtihatlarında tatbik edip etmediklerini, etmişlerse nasıl tatbik ettiklerini ve bununla ilgili olarak kararlarına hangi hukukî problemlerin ilâve edildiği hakkında malûmat isteyebilir. Mahkeme ayrıca onların karar için ehemmiyetli olan hukukî problemlerin biri için olan mülâhazalarını vermelerinde isteyebilir. Federal Anayasa Mahkemesi açıklama hakkını haiz olanlara görüşler hakkında bilgi verir.

Onikinci Bölüm : 13 üncü maddenin 12 no. lu bendindeki hallerde usul

Madde 83 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi Anayasanın 100 üncü maddesinin 2 nci fıkrasındaki hallerdeki kararında, Devletler Hukukunun bir kaidesinin Federal Hukukun bir parçası olup olmadığı ve fertler için doğrudan doğruya hak ve vecibeler doğurup doğurmadığını tesbit eder.

(2) Federal Anayasa Mahkemesi, daha önce, Federal Meclise, Federal Şûrâ ve Federal Hükûmete muayyen bir zaman zarfında açıklama için fırsat vermeğe mecburdur. Onlar dâvanın her safhasında dâvaya katılabilirler.

Madde 84 : 80 ve 82 nci maddenin 2 nci fıkrası uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Önüçüncü Bölüm : 13 üncü maddenin 13 no. lu bendindeki hallerde usul

Madde 85 : (1) Anayasanın 100 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının 1 inci cümlesine göre Anayasa Mahkemesinin kararı istenir-

se, Eyalet Anayasa Mahkemesi kendi hukukî telâkkisinin izahını muhtevî dosyaları sunar.

(2) Federal Anayasa, Mahkemesi, Federal Şûraya, Federal Hükûmet ve şâyet bir Eyalet Anayasa Mahkemesinin kararından ayrılmak isteniyorsa, bu mahkemeye muayyen bir zamanda açıklama da bulunma fırsatı verir.

(3) Federal Anayasa Mahkemesi yalnız hukukî mesele hakkında karar verir.

Ondördüncü Bölüm : 13 üncü maddenin 14 no. lu bendindeki hallerde usul

Madde 86 : (1) Teklife yetkililer, Federal Meclis, Federal Şûra, Federal Hükûmet ve eyalet hükûmetleridir.

(2) Şâyet bir kazaî dâvada bir kanunun Federal Hukuk olarak halâ yürürlükte olduğu ihtilâflı ve ehemmiyetli ise, mahkeme 80 inci maddenin kulanılışına uygun şekilde Federal Anayasa Mahkemesinin kararını talep etmeğe mecburdur.

Madde 87 : (1) Federal Şûra, Federal Hükûmet veya bir eyalet hükûmetinin teklifi, ancak, daha önce icra edilmiş veya bir federal organın, bir federal merciin veya bir eyaletin organı veya merciinin yaklaşmakta olan (bevorstehende) tedbirlerinin kabulü karara bağlı ise, kabul edilir.

(2) Teklifin gerekçesinden 1 inci fıkrada işaret edilen şartların mevcut olduğu ortaya çıkmalıdır.

Madde 88 : 82 nci maddenin hükümleri uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Madde 89 : Federal Anayasa Mahkemesi bir kanunun tamamen veya kısmen bütün Federal ülkede veya Federal Ülkenin muayyen bir kısmında Federal Hukuk olarak halâ yürürlükte olup olmadığını ifade eder.

Onbeşinci Bölüm : Anayasa Şikâyeti

Madde 90 : (1) Herkes âmme iktidarı tarafından temel haklarından birinin veya Anayasanın 33, 38, 101, 103 ve 104 üncü maddelerinde (5) ihtiva edilen haklardan birinin ihlâlê uğradığı iddiası ile Federal Anayasa Mahkemesine Anayasa Şikâyeti açabilir.

(2) İhlâlê karşı hukuk yolu mümkünse, Anayasa Şikâyeti ancak hukuk yolunun tüketilmesinden sonra açılabilir. Bununla birlikte Federal Anayasa Mahkemesi hukuk yolunun tüketilmesinden önce sunulmuş bir Anayasa Şikâyeti hakkında, şâyet, o, umumî ehemmiyeti haiz ise ve şikâyette bulunan evvelâ hukuk yoluna başvurursa bile şikâyeti yapana yine ağır ve telâfi edilmez bir zarar verecekse, hemen karar verir.

(3) Eyalet Anayasasının hukukuna göre Anayasa Mahkemesine bir Anayasa Şikâyeti açmak hakkı saklıdır.

Madde 91 : Komün ve komün birlikleri Federal veya bir eyalet kanununun Anayasanın 28 inci maddesi hükmünü ihlâl ettiği iddiası ile Anayasa Şikâyeti açabilirler. Muhtar idare hakkının ihlâlinden dolayı Eyalet Hukukuna göre Eyalet Anayasa Mahkemesine dâva açılabilirdi takdirde, Federal Anayasa Mahkemesine Anayasa Şikâyeti açılmaz (açılması mümkün değildir).

Madde 92 : Şikâyetin gerekçesinde ihlâl edilmiş olduğu iddia edilen hak ve şikâyeti yapan tarafından ihlâl edilmiş olarak hissedilen organ veya merciin fiil veya ihmali belirtilmelidir.

Madde 93 : (1) Anayasa Şikâyeti bir ay zarfında açılır. Müddet, kararın tevdiî veya şâyet ilgili usul hükümlerine göre re'sen teşebbüs edilebilecek ise, tam şeklini almış kararın tebliği veya muayyen bir şekle bağlı olmayarak bildirilmesi (formlose Mitteilung) ile başlar. Diğer hallerde müddet kararın ilânı veya şâyet karar ilân edilemiyorsa, onun şikâyetçiye diğer bir şekilde bildirilmesi (Bekannt-

5) Anayasanın 19 uncu değişikliği ile (Bkz. BGBl, 1.2.1969) Anayasanın 93/1 inci maddesinin 4 üncü bendine (4a) ve (4b) bendleri ilâve edilmiştir. 4a bendi ile bu maddelerin başında Anayasanın 20/4 üncü maddesi de sayılmıştır (Çeviren).

gabe) ile başlar; bu arada şikâyetçiye kararın tam şekli ile bir sureti verilmezse, 1 inci cümledeki müddet, şikâyetçinin yazılı veya muameleyi yapan yere zabta geçirmek üzere son şekline gelmiş kararı elde etmek için talep etmesi ile kesilir. Kesilme, kararın son şekli ile mahkeme tarafından şikâyetçiye verilmesi veya re'sen veya biri tarafından dâvaya taraf olanlardan birine verilmesine kadar devam eder.

(2) Anayasa Şikâyeti bir kanun veya kendisine karşı kanun yolu açık olmayan bir diğer hükûmet tasarrufuna karşı açılıyorsa, yalnız kanunun yürürlüğe girmesinden veya hükûmet tasarrufunun isdarından itibaren bir yıl zarfında açılabilir.

(3) Bir kanun 1 Nisan 1951 tarihinden önce yürürlüğe girmişse, Anayasa Şikâyeti 1 Nisan 1952 ye kadar açılabilir.

Madde 93a : (1) Anayasa Şikâyeti kabul kararına muhtaçtır.

(2) Yetkili Senato tarafından bir çalışma yılı için dâvet edilen ve 3 hâkiminden meydana gelen bir Komisyon Anayasa şikâyetini bir ön incelemeden geçirir. Her Senato birkaç Komisyon kurabilir.

(3) Şâyet şekle aykırı, kabule şâyan olmayan, gecikmiş veya açıkça mesnetten mahrum, ya da açıkça haksız biri tarafından açılmışsa, Anayasa Şikâyetinin kabulünü Komisyon ittifakla alacağı kararlarla reddedebilir.

(4) Komisyon kabulü reddetmemişse, Senato kabul hakkında karar verir. Senato, şâyet en az iki hâkimin kararı ile bir Anayasa Hukuk meselesinin aydınlanması beklenebileceği veya kararın verilmemesi ile Şikâyetçiye hadise ile alâkalı olarak ağır ve telâfi edilmez bir zarar vereceği kanaatinde iseler, Anayasa Şikâyetini kabul eder.

(5) Komisyon ve Senatonun kararları sözlü duruşma olmadan alınır ve gerekçeli olmasına ihtiyaç yoktur. Anayasa Şikâyetinin kabulünü reddeden karar, komisyon veya Senatonun Başkanı tarafından 3 ve 4 üncü fıkralara göre ilgili hukukî nokta-i nazarları göstermek sureti ile bildirilir.

Madde 94 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi Federasyonun veya fiil veya ihmali Anayasa Şikâyetinde itiraza uğrayan Eyalet Anayasa Organına muayyen bir zaman zarfında açıklama yapmak için imkân verir.

(2) Fiil veya ihmal bir bakan veya Federasyon veya Eyaletin bir mercinden çıkmışsa, açıklama için yetkili Bakana imkân verilmelidir.

(3) Anayasa Şikâyeti bir kazaî karara karşı tevcih edilmişse, Federal Anayasa Mahkemesi karar ile korunmuş olana da açıklama için fırsat verir.

(4) Anayasa Şikâyeti direkt veya endirekt olarak bir kanuna karşı açılmışsa, 77 nci madde uygun olduğu derecede tatbik edilir.

(5) Şâyet duruşmadan dâvanın diğer bir icabı beklenemiyorsa ve bir Anayasa Organı dâvaya katılmış ve sözlü duruşmadan feragat etmişse, Federal Anayasa Mahkemesi sözlü duruşmadan vazgeçebilir.

Madde 95 : (1) Anayasa Şikâyeti kabul edilmişse, kanun bâtil olarak ilân edilir. Şâyet, Anayasa Şikâyeti 2 nci fıkraya göre, kaldırılan karar Anayasaya aykırı bir kanuna dayandığı için, kabul edilmişse, aynı şey câridir.

Madde 96 : 41 inci madde hükmü uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Onaltıncı Bölüm : Federal Anayasa Mahkemesinin istişârî mütaleâsı

Madde 97 : (6).

IV. KISIM : SON HÜKÜMLER

Madde 98 : Yüksek bir Federal Mahkemedeki memuriyet müddetince tayin edilen bir Federal Anayasa Mahkemesi hâkimi yaş hu-

6) Bu madde 21.7.1956 tarihli değişiklikle (BGBl. I, S. 662) kaldırılmıştır.

duduna varması veya hizmette ehliyetsizliği neticesi emekliye ayrılırsa, Federal Mahkemenin üye maaşı hakkındaki kanunun ölçüsüne göre son olarak tahakkuk eden maaş esasına göre emekli maaşı alır. Aynı şeyler mirasçılarının hakkı için de uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Madde 99 : (1) Bir müddetle tayin edilen Federal Mahkemenin bir hâkimi şu hallerde emekli olur :

1. Memuriyet döneminin bitiminde; meğer ki, bu anda 58 yaşını henüz bitirmemiş olsun ve tekrar seçilmesini reddetsin,
2. Hizmette ehliyetsizliği neticesi emekliye sevkinde,
3. Hâkm 62 yaşını doldurmuş ve en az sekiz yıldır Federal Anayasa Mahkemesi hâkimi olarak vazife yapmışsa hizmette ehliyetsizlik gösterilmeden teklif üzerine emekliye sevkde.

(2) Emeklilik maaşı ve mirasçılarının hakkı 98 inci maddeye göre tayin edilir.

Madde 100 : (1) Müddetli olarak tayin edilen bir Federal Anayasa Mahkemesi hâkiminin vazifesi sona ererse, şâyet vazifesini en az iki yıl yapmışsa, bir yıl boyunca Federal Anayasa Mahkemesi üyelerinin maaşı hakkındaki kanunun ölçüsüne göre olan maaşı miktarında bir geçici para (Übergangsgeld) alır. Bu, 99 uncu maddeye göre olan emekliye girme halinde tatbik edilmez.

(2) Ölümü sırasında geçici para alan bir Federal Anayasa Mahkemesinin eski bir hâkiminin mirasçıları, ölene, ölümü takip eden üç ay için tahakkuk edecek olan miktarda ölüm parası olarak geçici para alırlar, geçici paranın maaş devamından bakiyesi, dul ve yetim parasıdır; Dul ve yetim parası, geçici paradan hesaplanır.

Madde 101 : (1) Bir müddetle Federal Anayasa Mahkemesinin hâkimliğine seçilmiş bir memur veya hâkim, tayinle, o ana kadarki vazifesinden ayrılır. Federal Anayasa Mahkemesi hâkimi olarak vazifesinin devamı müddetince memur veya hâkim mesleğinde icab eden hak ve vecibeler islemez. Kazada yaralanan memur veya hâkimlerin tedavi masrafları hakkındaki iddiaları saklıdır.

(2) Federal Anayasa Mahkemesi hâkimlik vazifesi sona ererse, şâyet kendisine diğer bir memuriyet verilmezse, memur veya hâkim, memur veya hâkimlik esasına göre emekli olur ve Federal Anayasa Mahkemesi hâkimi olarak bulunduğu hizmet zamanı ilâve edilmek sureti ile eski memuriyetinde almış olacağı emekli maaşını alır. Federal memur veya federal hâkim olmayan memur ve hâkimler mevzu bahis olduğu takdirde, Federasyon, işverene (Dienstherrn) emekli maaşı ile mirasçılarının meblâğını tazmin ettirir.

(3) 1 ve 2 nci fıkra hükümleri bir alman yüksek okulunda hukuk hocalığı olarak vazife görenler için tatbik edilmez. Federal Anayasa Mahkemesindeki memuriyetleri müddetince yüksek okul hocalığı hizmet münasebetinden neş'et eden memuriyet maaşlarından üçte ikisi, onlara Federal Anayasa Mahkemesi hâkimi olarak verilen maaşdan mahsup edilir. Federasyon yüksek okul hocasınının işverene, onun temsili sebebiyle artan masraflarını, mahsup edilen miktara kadar tazmin ettirir.

Madde 102 : (1) Federal Anayasa Mahkemesinin bir eski hâkimine 101 inci maddeye göre emekli maaşı hakkı tanınırsa, bu hak, ona 99 veya 100 üncü maddeye göre emekli maaşı veya geçici para olarak ödenebilen müddet için ve bu maaşların miktarı nisbetinde işlemez.

(2) Federal Anayasa Mahkemesinin 100 üncü maddeye göre geçici para alan bir eski hâkimi âmme hizmetinde tekrar istihdam edilirse, bu istihdamdan olan geliri geçic paraya mahsup edilir.

(3) 1 ve 2 nci fıkralar uygun olduğu derecede mirasçılar için de tatbik edilir.

Madde 103 : 98 den 102 nci maddeye kadarki maddelerde diğer bir şekil tayin edilmediği takdirde, Federal Anayasa Mahkemesi hâkimlerine federal hâkimler için câri bakım hükümleri tatbik sahası bulur.

Madde 104 : (1) Bir avukat Federal Anayasa Mahkemesi hâkimliğine tayin edilirse, memuriyetinin devamı müddetince mesleği sebebiyle kendisine tanınmış hakları işlemez.

(2) Bir noter Federal Anayasa Mahkemesine tayin edilirse, 101 inci maddenin 1 ve 2 nci cümlesi uygun olduğu derecede tatbik edilir.

Madde 105 : (1) Federal Anayasa Mahkemesi Federal Başkana :

1. Federal Anayasa Mahkemesinin bir hâkiminin hizmete devamlı olarak ehliyetsizliği sebebiyle emekliye sevki veya bu kanuna göre emekli maaşı hakkında hiçbir hakkı olmadığı takdirde, vazifesinin müddetinden evvel sona ermiş olduğunu bildirmek için,

2. Şâyet şerefsiz bir fiilden dolayı veya altı aydan fazla bir hapis şeklinde hürriyeti bağlayıcı cezaya kesin olarak mahkûm olur veya vazifesinde kalamayacak derecede ağır bir şekilde vazifesini ihlâlden suçlanırsa, vazifesinden azli için, yetki verebilir.

(2) 1 inci fıkraya göre dâvanın açılması hakkında Federal Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu karar verir.

(3) Genel Usul hükümleri ile 54 üncü madde 1 inci fıkra ve 55 inci madde 1, 2, 4 den 6 ya kadarki fıkralar uygun olduğu derecede tatbik edilir.

(4) 1 inci fıkraya göre yetkilendirmede mahkeme üyelerinin üçte ikisinin muvafakatı lâzımdır.

(5) 2 nci fıkraya göre dâvanın açılmasından sonra Federal Anayasa Mahkemesinin Genel Kurulu hâkimi geçici olarak vazifesinden alabilir. Aynı şey hâkime karşı bir cürüm veya cünhadan dolayı son tahkikat (Hauptverfahren) açılması sebebiyle de tatbik edilir. Memuriyetten geçici olarak alma mahkeme üyelerinin üçte ikisinin muvafakatına muhtaçtır.

(6) 1 inci fıkranın 2 no. lu bendine göre azil ile, hâkim, memuriyetinden doğan bütün hakları kaybeder.

Madde 106 : Anayasa Berlin için tatbik edildiği veya Federal Anayasa Mahkemesinin yetkisi Berlin'in bir kanunu ile bu kanunla

mutabık olduğu bildirildiği takdirde, bu kanun Berlin'de de tatbik sahası bulur.

Madde 107: Bu kanun ilânını takip eden günde yürürlüğe girer (7)

— o —

Ek : I

FEDERAL ALMANYA ANAYASA MAHKEMESİ KANUNUNUN MADDE KENAR BAŞLIKLARI

(Dr. Hans LECHNER'e göre)

- Madde 1 : Federal Anayasa Mahkemesinin Statüsü ve Merkezi
- Madde 2 : Mahkemenin ve Senatoların teşekkülü
- Madde 3 : Hakimlik için şartlar
- Madde 4 : Hâkimliğin müddeti
- Madde 5 : Hâkimler seçiminin prensipleri
- Madde 6 : Federal Meclisin seçim usulü
- Madde 7 : Federal Şûranın seçim usulü
- Madde 7a : Federal Anayasa Mahkemesinin teklif hakkı
- Madde 8 : Teklif listeleri
- Madde 9 : Federal Anayasa Mahkemesi Başkan ve Başkan Vekilinin seçimi
- Madde 10 : Tâyin
- Madde 11 : Vazife yemini
- Madde 12 : İstek üzerine azil
- Madde 13 : Mahkemenin salâhiyeti
- Madde 14 : Salâhiyetin senatolara bölünüşü
- Madde 15 : Oturum, karar çoğunluğu, gerekli çoğunluk
- Madde 16 : Genel Kurulun salâhiyeti
- Madde 17 : Alenîlik, oturum polisi, Mahkemenin lisanı, müzakere ve oylama
- Madde 18 : Bir hâkimin istinkâfı
- Madde 19 : Bir hâkimin reddi
- Madde 20 : Dosyanın tedkiki
- Madde 21 : Grup halindeki şahısların vekâleti
- Madde 22 : Dâvaya temsil
- Madde 23 : Dâva dilekçeleri

7) Bu kanun 16.4.1951 tarihinde ilân edilmiştir (Çeviren).

- Madde 24 : Basit Usulü Muhakeme
 Madde 25 : Sözlü Muhakeme-Kararın şekli
 Madde 26 : Delil talebi
 Madde 27 : Hukukî ve resmî yardım
 Madde 28 : Şâhitler ve bilirkişiler
 Madde 29 : İsbat süresi
 Madde 30 : Karar
 Madde 31 : Bağlayıcı tesir, kanun kuvveti
 Madde 32 : Geçici Kararname
 Madde 33 : Dâva
 Madde 34 : Harçlar ve ücretler
 Madde 35 : Tenfiz

Birinci Bölüm : Temel Hakkın kaybı

- Madde 36 : Talep yetkisi
 Madde 37 : Ön inceleme
 Madde 38 : El koyma, arama, ön tahkikat
 Madde 39 : Kararın muhtevası
 Madde 40 : Kaybın kaldırılması ve zamanla tahdidi
 Madde 41 : Bir teklifin tekrarlanması
 Madde 42 : Aykırı hareketler

İkinci Bölüm : Partilerin yasaklanması

- Madde 43 : Teklife yetkili olan
 Madde 44 : Temsil
 Madde 45 : Ön inceleme
 Madde 46 : Kararın muhtevası
 Madde 47 : Elkoyma, arama, bir teklifin tekrarlanması

Üçüncü Bölüm : Seçimin kontrolü

- Madde 48 : Teklife salâhiyetli olan, müddet

Dördüncü Bölüm : Başkan Dâvası

- Madde 49 : Dâvanın şekli
 Madde 50 : Dâva, müddet

- Madde 51 : Memuriyetin ve yasama döneminin sona ermesi
 Madde 52 : Dâvanın geri alınması
 Madde 53 : Geçici kararname
 Madde 54 : Ön tahkikat
 Madde 55 : Sözlü Duruşma
 Madde 56 : Hüküm
 Madde 57 : Hükümün irsali

Beşinci Bölüm : Hâkim dâvası

- Madde 58 : Başkanlık dâvasına atıf - Müddet konulması
 Madde 59 : Hüküm
 Madde 60 : Disiplin dâvası ile ilgisi
 Madde 61 : Muhakemenin iadesi
 Madde 62 : Eyalet hâkimlerine karşı dâva

Altıncı Bölüm : Organ ihtilâfları

- Madde 63 : Dâvacı ve dâvalı
 Madde 64 : Kabul
 Madde 65 : Dâvaya katılma
 Madde 66 : Dâvaları birleştirme ve ayırma
 Madde 67 : Kararın Muhtevası

Yedinci Bölüm : Federasyon-Eyalet ihtilâfları

- Madde 68 : Taraf olma ehliyeti
 Madde 69 : Organ ihtilâflarına atıf

Sekizinci Bölüm :

- Madde 71 : Federasyon ile eyaletler, eyaletler ve bir eyalet içinde-
 ki diğer âmme hukuku ihtilâfları
 Madde 72 : Kararın muhtevası

Dokuzuncu Bölüm : Eyalet Hukukunun atıfı sebebiyle eyalet Anayasa ihtilâfları

- Madde 73 : Taraf
 Madde 74 : Kararın muhtevası
 Madde 75 : Umumî Usul hükümlerinin tatbik edilebilirliği

Onuncu Bölüm : Mücerret Norm Kontrolü

- Madde 76 : Teklifin Kabulü
 Madde 77 : Anayasa organlarının dinlenilmesi
 Madde 78 : Kararın muhtevası
 Madde 79 : Mercilerin arada yaptığı muamelelere tesir

Onbirinci Bölüm : Müşahas Norm Kontrolü

- Madde 80 : Takdim-Usul
 Madde 81 : Federal Anayasa Mahkemesi kararının muhtevası
 Madde 82 : Mücerret Norm Kontrolüne atıf-iltihak-esas dâvanın taraflarının dinlenilmesi, yüksek federal mahkemeler ile yüksek eyalet mahkemelerinin hukukî mesele için dinlenilmesi

Onikinci Bölüm : Devletler Hukukunun kontrolü

- Madde 83 : Karın muhtevası-iltihak
 Madde 84 : 100 üncü maddenin 1 inci fıkrasına göre olan müşahas norm kontrolüne atıf

Önüçüncü Bölüm : Bir eyalet Anayasa Mahkemesinin teklifi üzerine Anayasanın tefsiri

- Madde 85 : Usul-kararın muhtevası

Ondördüncü Bölüm: Federal Hukuk olarak muteberiyet

- Madde 86 : Teklif yetkisi
 Madde 87 : Teklifin kabulü
 Madde 88 : Atıf
 Madde 89 : Kararın muhtevası

Onbeşinci Bölüm :

- Madde 90 : Anayasa Şikâyetinin genel şartları
 Madde 91 : Komün ve komün birliklerinin Anayasa Şikâyeti
 Madde 92 : Şikâyetin gerekçesi
 Madde 93 : Anayasa Şikâyetini takdim için müddet

- Madde 93a: Kabul usulü
- Madde 94 : Üçüncü şahısların dinlenilmesi
- Madde 95 : Kararın muhtevası
- Madde 96 : Anayasa Şikâyetinin tekrarı
- Onaltıncı Bölüm : Federal Anayasa Mahkemesinin
istişârî müteleâlar**
- Madde 97 : İstişârî müteleâlar
- Madde 98 : Hayat boyunca tayin edilen hâkimlerin bakım hakları
- Madde 99 : Bir müddetle tayin edilen hâkimlerin bakım hakları
- Madde 100 : Geçici Para
- Madde 101 : Bir müddetle tayin edilen hâkimlerin eski memuriyet-
lerinden doğan hak ve mükellefiyetleri
- Madde 102 : Maaş ve bakım iddialarının bir arada olması
- Madde 103 : Federal hâkimler için genel bakım haklarının ek olarak
kullanılması
- Madde 104 : Avukatlar ve Noterler
- Madde 105 : Hizmete ehliyetsizlikte usul-Genel Kurulun disiplin yet-
kisi
- Madde 106 : Berlin Hükmü
- Madde 107 : Yürürlüğe giriş

Ek: II

12 Mart 1951 tarihli

FEDERAL ANAYASA MAHKEMESİ KANUNUNUN**GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER**

Değişiklik getiren Kanun veya kararın

Adı	tarihi	F.G.deki yeri	değiştirdiği maddeler	değişikliğin cinsi	yürürlüğe girişi
1. Federal Anayasa Mahkemesi Kanununun değiştirilmesine dair Kanun	21.7.1956	BGBI.I. S.662	2,3/4,4/1,5/1 6/4 6/5 (eski 4. fıkra) 7a 14,15,16/2 16/3 ve 4 24.30/1 58. 2 54/2 73/2 80,82/1 91a 93/1 97 98/cümle 1,99/1 99/3 100/1 100/2 100/3,2.fıkra oldu. 101/1 ve 2 101/3,2.,3. ve 4 cümle 105/1 (no.1) 4 ve 5 Değişiklik getiren Kanunun 2, 3,4,5 ve 6.	değişiklik ilâve değişiklik ilâve değişiklik ilga değişiklik ilâve değişiklik ilâve değişiklik ilga değişiklik ilga değişiklik ilga değişiklik ilâve değişiklik ilga değişiklik ilga değişiklik ilâve değişiklik ilâve (*)	25.7.1956
2 Federal Anayasa Mahkemesi Kanununun değiştirilmesine dair Kanun	26.6.1959	BGBI.I. S.297	14/4, cümle 2 21.7.1956 tarihli K.nun 2/1, 2/3	ilâve değişiklik	11.1.1960
3 Federal Anayasa Mahkemesi Kanununun 14/4. md.si gereğince Federal Anayasa Mahkemesinin kararı	18.10.1959	BGBI.I. S.673	14/4	değişiklik	1.7.1962
4. Alman Hâkimler Kanunu, md. 92.	8.9.1961	BGBI.I. S.1665	3/2	değişiklik	1.7.1962

(*) Bunlar geçici mahiyette ilâvelerdir (Çeviren).

5. Federal Anayasa Mahkemesi Kanununun deęistirilmesine dair üçüncü Kanun	3.8.1963	BGBI.I. S.589	22/1,31/2,32/2,3 80/4 den 6 ya kadar S2/4 E18. 93a 94/3 94/4,5	değişiklik ilga ilâve ilâve ilâve değişiklik ilâve	10.8.1963
6. Cemiyetler Kanunu, md. 28.	5 8.1964	BGBI.I. S.593	42 47	ilga değişiklik	12.9.1964